

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО:

*Коротюк Оксана Вікторівна,
доктор юридичних наук*

ДОСЛІДЖЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА США: ЗАГАЛЬНИЙ ОГЛЯД ПОЛОЖЕНЬ КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ ШТАТУ АРІЗОНА

Нещодавно в Україні було видано переклад на українську мову тексту Кримінального кодексу штату Арізони (Сполучені Штати Америки) – **Кримінальний кодекс штату Арізона/ переклад – О. Д. Жмурко, В. С. Станіч/ під ред.. О. В. Коротюк. – К: ОВК, 2021. – 644с.**

Положення цього нормативно-правового акту показують цікаві підходи американського законодавця до побудови кримінально-правових норм, а також до забезпечення кримінально-правової охорони різноманітних суспільних цінностей.

У розділі I «Загальні положення» розміщено цілі Кримінального кодексу (секція 13-101), першою з яких зазначено ціль: «Визначити недопустимою поведінку, яка неправомірно і безпідставно спричиняє або створює загрозу спричинення істотної шкоди приватним або публічним інтересам». До інших цілей включено такі: попередити про недопустиму поведінку і покарання, яке може бути винесене за обвинувальним вироком; визначити дію або бездіяльність і супутній психічний стан, який складає кожне діяння, і обмежити осуд поведінки як злочинної, якщо це не відповідає встановленим цілям; розмежовувати на розумних підставах відмінність між тяжкими і менш тяжкими злочинами і встановити співмірні покарання за кожен з них; забезпечити публічну безпеку шляхом запобігання вчиненню діянь за допомогою стримуючого впливу призначе-

них покарань; застосувати справедливе і заслужене покарання до тих, чия поведінка загрожує публічному спокою; і сприяти встановленню істини і відповідальності при винесенні вироків. Додатковою ціллю, винесеною в окрему секцію 13-101.01 визначено «виявлення та ізолювання від суспільства осіб, чия поведінка продовжує загрозувати публічній безпеці».

У наведеному положенні звертає на себе увагу, що формулювання секції 13-101 щодо визначення недопустимої поведінки акцентує увагу не тільки на охоронній, але й на регулятивній функції кримінально-правових норм. Це знайшло своє вираження у багатьох секціях даного кодексу шляхом включення до конструкцій кримінально-правових положень таких формулювань як «незаконним є...» або «заборонено...» тощо. Наприклад, секція 13-2913 вказує на те, що «незаконним є діяння особи, що полягає у тому, щоб входити або залишатися в будь-якому громадському будинку або на будь-якій суспільній власності в порушення будь-якого наказу або правила»; у секції 13-2918 зазначається, що «незаконним є діяння, що полягає у тому, що особа з необережності перериває, ускладнює або іншим чином втручається в передачу екстреного зв'язку радіочастотного діапазону» та ін. Відтак, в окремих випадках для опису суспільно небезпечного діяння вживається вислів «заборонена поведінка» (наприклад, секція 13-202, пункт Б, секція 13-417 тощо); «заборонене діяння» (секція 13-412) або «діяння, заборонені» конкретною секцією (наприклад, у 13-2314.04, пункт І).

У секції 13-201 визначається підстава кримінальної відповідальності, якою є *«вчинення особою поведінки, яка включає в себе добровільну дію або бездіяльність по відношенню до виконання обов'язку, встановленого законом, яку особа фізично здатна виконати»*. У цьому визначенні ми знову бачимо вказівку законодавця на виконання забороненої поведінки, а також про добровільність вчинення дії або бездіяльності і відповідність цієї поведінки положенням кримінально-правової норми (по відношенню до виконання обов'язку, встановленого законом). Загалом, хоча кримінальне законодавство Сполучених Штатів не передбачає поняття складу злочину, притаманне

українському законодавству, все ж законодавцем чітко визначаються конструктивні елементи кримінальних правопорушень, до яких належать, власне, *заборонена поведінка і злочинний психічний стан (прямо визначається не у всіх випадках)*.

Як правило, щодо кожного матеріального елемента злочину потребується доведення наявності відповідного йому злочинного психічного стану (діяння може вчинятися: умисно, свідомо, з необережності або з недбалості). Основні правила визначення **психічного стану по відношенню до елементів діяння** визначено у секції 13-202, де вказано наступне:

– якщо в законі, що визначає діяння, вказується злочинний психічний стан, який є достатнім для вчинення діяння, не проводячи відмінності між елементами такого діяння, запропонований психічний стан застосовується до кожного такого елемента;

– якщо в законі, що визначає діяння, прямо не вказується злочинний психічний стан, який є достатнім для вчинення діяння, для вчинення такого діяння не потрібно наявності конкретного злочинного психічного стану, і діяння є одним із суворих, якщо тільки заборонена поведінка не обов'язково включає злочинний психічний стан;

– якщо закон передбачає, що злочинна недбалість є достатньою для встановлення елемента діяння, цей елемент також встановлюється, якщо особа діє навмисно, свідомо чи з необережності. Якщо для встановлення того чи іншого елемента досить діяти необережно, то цей елемент також встановлюється, якщо особа діє навмисно або свідомо. Якщо для встановлення того чи іншого елемента досить діяти свідомо, то цей елемент також встановлюється, якщо особа діє навмисно.

У розділі 5 розглянуто питання притягнення до **кримінальної відповідальності неповнолітніх осіб**. Згідно секції 13-501, кримінальна відповідальність неповнолітнього настає у разі вчинення таких діянь:

- вбивство першого ступеня з порушенням секції 13-1105;
- вбивство другого ступеня з порушенням секції 13-1104;

– насильницьке сексуальне посягання з порушенням секції 13-1406;

– збройне пограбування з порушенням секції 13-1904;

– будь-яке інше тяжке злочинне діяння;

– будь-яке злочинне діяння, скоєне особою, що систематично скоює діяння;

– будь-яке діяння, яке належним чином пов'язане з діянням, перерахованим в цьому пункті.

Окрім того, ця ж секція передбачає можливість притягнення до кримінальної відповідальності неповнолітнього як повнолітньої особи, зокрема, у разі вчинення неповнолітнім таких посягань:

– злочин 1-го класу;

– злочин 2-го класу;

– злочин 3-го класу з порушенням будь-якого діяння з розділів 10-17 або розділу 19 або 23 цього кодексу;

– злочин 3-го, 4-го, 5-го або 6-го класу, пов'язаний з небезпечним діянням;

– будь-яке злочинне діяння, скоєне особою, що систематично скоює діяння;

– будь-яке діяння, яке належним чином пов'язане з діянням, перерахованим в цьому пункті.

Справи щодо неповнолітніх осіб у визначених законом випадках можуть передаватися на розгляд суду у справах неповнолітніх.

У розділі 6 передбачено **класифікацію кримінально караних діянь**. Усі діяння поділяються на *злочини, проступки і дрібні діяння*. Дрібне діяння поруч із більш небезпечними правопорушеннями вважається посяганням на охоронювані суспільні цінності. Наприклад, дрібним діянням є умисне, свідоме або з необережності використання нецензурних або образливих виразів або жестів (секція 13-2914) або незаконне годування диких тварин (секція 13-2927).

Згідно секції 13-105, за злочин передбачаються покарання у виді позбавлення волі, за проступок – інше покарання, а за дрібне діяння – штрафу. У секції 13-105 окремо виділяється по-

няття "небезпечне діяння", що означає діяння, пов'язане з застосуванням чи погрозою застосування смертоносної зброї або небезпечного інструменту, або навмисне заподіяння тяжких тілесних ушкоджень іншій особі. Вчинення небезпечного діяння може бути підставою для посилення покарання.

Відповідно до секції 13-601 злочини діляться на 6 класів, проступки – на три класи. Дрібні діяння не класифікуються. Щодо дрібних діянь, а також інших кримінальних правопорушень, які не становлять значної суспільної небезпеки, у секції 13-602 зазначено, що будь-яке дрібне діяння, проступок 3-го класу або проступок 2-го класу, за винятком порушення розділу 28, вважається незначним порушенням для обмежених цілей застосування щодо комплектування особовим складом збройних сил.

Кримінальні правопорушення можуть міститися також в інших законах, про що прямо зазначається у Кримінальному кодексі. Як правило, **належність злочину чи проступку до відповідного класу** передбачається безпосередньо у кримінально-правовій нормі. Утім, згідно з секцією 13-602, будь-яке правопорушення, яке визначається поза цим кодексом, яке оголошується за законом злочином без зазначення класифікації або покарання, є злочином 5-го класу. Будь-яке правопорушення, яке визначається поза цим кодексом, яке оголошується за законом проступком без зазначення класифікації або покарання, є проступком 2-го класу.

Відповідно до пункту Е зазначеної вище секції, будь-яке діяння, яке визначається поза цим кодексом із зазначенням класифікації такого діяння, підлягає покаранню відповідно до положень цього кодексу.

Конструктивними особливостями кримінально-правових норм є те, що у багатьох випадках законодавець включає до норми таблицю із значеннями терміну позбавлення волі, що підлягає застосуванню у тому чи іншому випадку. Такі приклади ми бачимо у секції 13-702, де вказана загальна градація в залежності від класу вчиненого злочину; у секції 13-703, де передбачено відповідні показники з урахуванням спеціального суб'єкта

(рецидивіст); секція 13-704, що врегульовує питання призначення цього різновиду покарання у разі вчинення небезпечного діяння; секція 13-705, яка вказує на випадки вчинення злочинних посягань на неповнолітніх тощо. У таких випадках кримінально-правові положення можуть містити кілька варіантів терміну позбавлення волі, що застосовуються при засудженні особи в залежності від обставин справи: передбачуваний термін (тобто такий, що підлягає застосуванню у разі відсутності обтяжуючих, пом'якшуючих обставин і т.д.), мінімальний, максимальний, обтяжуючий, пом'якшуючий (які застосовуються за наявності визначених законом тих чи інших обставин).

Загалом, положення Кримінального кодексу Арізони дозволяють виділити такі їх основні специфічні риси.

1. Значна деталізація положень Кримінального кодексу, складна термінологія кримінального законодавства.

Не зважаючи на те, що у секції 13-105 визначено значення основних понять, що використовуються у кодексі, далі в окремих розділах і секціях ці визначення можуть повторюватися і, в деяких випадках, уточнюватися з урахуванням специфіки тієї чи іншої групи діянь. Наприклад, у секції 13-105 поняття «вигода» визначено як «все цінне або вигідне, на даний момент або в перспективі». У той же час, зміст цього поняття розкривається також у межах секції 13-2314, де воно визначено як «будь-які вигоди, відсотки або майно будь-якого роду без витрат або із скороченням витрат на їх придбання або утримання, або пільгове набуття їх з іншої причини», а також у секції 13-2314.04, де це поняття розкривається вже як «будь-які вигоди, відсотки або майно будь-якого роду без понесених витрат на їх придбання або утримання чи набуття їх з якими-небудь пільгами».

Складність і розгалуженість термінології, яка застосовується законодавцем при конструюванні кримінально-правових норм, пов'язана не тільки із тлумаченням кримінально-правових термінів, а й з включенням до Кримінального кодексу численних правових конструкцій, значення яких виходить за межі кримінального права у цілому. Наприклад, у секції 13-3717, правова конструкція кримінально-правової норми, яка перед-

бачає відповідальність за діяння, пов'язаного із незаконною передачею в суборенду транспортного засобу, не містить банкетних диспозицій, натомість розкриває значення таких термінів як «договір оренди», «орендар», «орендодавець», «транспортний засіб» тощо. Подібним чином у секції 13-2910.07 розкриваються поняття «свиня», «теля», а у секції 13-2910.09. наведено значення терміну «кінь». Багато разів у тексті представлені тлумачення понять «житлова і нежитлова будівля», «споруда», «конструкція», «будова» тощо. Крім того, безпосередньо у кримінально-правових нормах зазначаються тексти повідомлень, попереджень, ордерів тощо, які направляються чи вручаються винному. Наприклад, секція 13-3602, пункт И, містить повний текст ордеру: «Це офіційний ордер суду. Якщо Ви не підкорятиметеся цьому ордеру, Ви будете заарештовані і матимете судове переслідування за злочин, пов'язаний з втручанням в судовий розгляд, а також будь-який інший злочин, який Ви вчиняєте, не підкоряючись цьому ордеру».

2. До кримінально-правових положень включено норми, які врегульовують процесуальні питання.

Фактично, у представленому Кримінальному кодексі матеріальні і процесуальні норми розташовані законодавцем у взаємозв'язку і розглядаються законодавцем як невіддільні одні від інших. Наприклад, у секції 13-610 передбачено, що після засудження особи вона зобов'язана надати «достатні зразки крові або інші зразки тілесні речовин для проведення аналізу і вилучення дезоксирибонуклеїнової кислоти» (зробити ДНК-тест). Взяті зразки підлягають зберіганню протягом не менше 35 років і використовуються у цілях подальшої ідентифікації особи правоохоронними органами. Таким чином, правове врегулювання особливостей виконання подібних процедур у кримінально-правових нормах акцентує увагу на *додаткових обов'язках особи*, яка взята під варту, засуджена чи направлена до установи виконання покарань.

Додаткові обов'язки особи, яка підлягає покаранню чи до якої застосовуються інші заходи кримінально-правового впливу, пов'язані у тому числі із сплатою (окрім штрафу) додатко-

вих витрат, які можуть покладатися на неї не тільки у разі засудження, але й до цього моменту. Наприклад, згідно з секцією 13-502, на обвинуваченого може бути покладено обов'язок понести витрати на утримання в психіатричному закладі і проведення перевірки на психічний розлад. Відповідно до секції 13-804.01, суд видає ордер особі, що визнана винною у вчиненні проступку і засуджена до позбавлення волі, відшкодувати витрати, пов'язані з позбавленням волі, відповідному державному підрозділу. Передбачаються також витрати на позбавлення волі (секція 13-810). У разі нездатності особи оплачувати такі платежі, суд може розпорядитися щодо оплати їх частково або покласти такі видатки на державу. Проте, несплата особою цих обов'язкових платежів може бути розцінено як вияв неповаги до суду (секція 13-810).

У наведеному Кримінальному кодексі передбачена система видачі спеціальних документів – ордерів, що видаються з різноманітних процесуальних питань. До них належать, зокрема, такі:

- ордер про приведення у виконання (видається у разі порушення засудженим умов випробувального терміну і має наслідком виконання покарання);
- ордер про арешт (передбачає затримання особи);
- ордер про реституцію (передбачає виплату засудженим відшкодування, компенсації на користь потерпілого);
- ордер про накладення кримінального арешту, що видається у зв'язку з несплатою будь-якого штрафу, компенсації, реституції або витрат на тюремне ув'язнення;
- ордер про стягнення штрафу або про накладення арешту на кошти чи майно (що передбачає одночасно заборону відчуження активів винного) та багато інших.

3. Пріоритетність захисту прав потерпілого від караного діяння.

У багатьох випадках функціонування правового механізму застосування різноманітних кримінально-правових заходів (у тому числі за рахунок системи швидкої видачі ордерів) дозволяє у максимально стислі строки забезпечувати *ефективний за-*

хист прав потерпілого. Саме на захисті прав потерпілого концентрується увага законодавця у багатьох аспектах.

У якості прикладу можна навести врегулювання у кримінально-правових нормах питання протидії такому небезпечному явищу як домашнє насильство (Розділ 36). Відповідно до пункту Б секції 13-3601, право працівника правоохоронного органу на затримання (арешт) особи (з ордером або навіть без ордера) виникає, якщо «у нього є ймовірна причина вважати, що було вчинено насильство в сім'ї, і у офіцера є ймовірна причина вважати, що особа, яка має бути заарештована, вчинила діяння, незалежно від того, чи було скоєне діяння злочином або проступком, і чи було діяння скоєно в присутності або без присутності офіцера». У випадках домашнього насильства, пов'язаного з заподіянням тілесних ушкоджень або пов'язаних із застосуванням чи погрозою демонстрації смертоносної зброї або небезпечного інструменту, працівник правоохоронного органу зобов'язаний заарештувати особу, з ордером або без нього, «якщо у офіцера є ймовірна причина вважати, що діяння було скоєно, і у офіцера є ймовірна причина вважати, що особа, яка має бути заарештована, вчинила діяння, чи було діяння скоєно в присутності або без присутності офіцера, за умови, що офіцер має вагомі підстави думати, що обставини на той момент такі, що саме при затримання обвинуваченого потерпілий буде захищений від подальшого завдання шкоди». Ця ж секція надає право працівнику правоохоронного органу заарештувати навіть обидві сторони, якщо вони «незалежно один від одного вчинили акт домашнього насильства».

При цьому, офіцер повинен опитати присутніх і вжити відповідних заходів до виявлення вогнепальної зброї, яка належить особі, що вчинила акт домашнього насильства, та за наявності такої зброї – має право вилучити її, якщо «є ризик того, що вогнепальна зброя може мати наслідком спричинення жертві або іншій особі в сім'ї тяжких тілесних ушкоджень або смерті». У разі необхідності зброя може зберігатися у правоохоронному органі до 6 місяців, про що повідомляється винна особа, в якій її було вилучено.

Особливу важливість цієї групи небезпечних діянь законодавець підкреслює шляхом встановлення для них спеціальних положень. Зокрема, у положеннях пункту Ж цієї ж секції зазначається, що у кожному пред'явленому обвинуваченні, інформації, скарзі, виклику або ордері, що стосується домашнього насильства, має бути зазначено, що діяння було пов'язано з насильством в сім'ї, і *має позначатися буквами DV*. Звинувачення в домашньому насильстві не може бути відкликано, а обвинувальний вирок не може бути скасовано через недотримання вимог цього пункту.

У разі подальшого звільнення затриманої особи, яка вчинила домашнє насильство, видається ордер, який «повинен включати умови досудового звільнення, які необхідні для забезпечення захисту передбачуваної жертви і інших спеціально визначених осіб, і може передбачати додаткові умови, які суд вважатиме за необхідне, включаючи участь в будь-яких програмах консультування, доступних обвинуваченому».

Згідно пункту И секції 13-3601, коли працівник правоохоронного органу відповідає на дзвінок чи розглядає повідомлення про те, що насильство в сім'ї було або могло бути скоєно, він повинен письмово проінформувати будь-яку передбачувану або потенційну жертву про процедури і ресурси, доступні для захисту жертви, включаючи:

- ордер про захист відповідно до секції 13-3602, судову заборону відповідно до секції 25-315 і судову заборону на переслідування відповідно до секції 12-1809¹;
- номер телефону служби екстреної допомоги місцевого поліцейського управління;
- телефонні номери служб екстреної допомоги за місцем проживання;
- Веб-сайти місцевих ресурсів, присвячених домашньому насильству.

¹ Ці заходи можуть передбачати заборону особі, яка вчинила домашнє насильство, виконання певних дій чи бездіяльності (заборона вчинення діянь), надання одній стороні право користування і виняткове володіння житлом сторін, заборону зв'язуватися з потерпілою особою тощо. Порушення ордеру про захист є підставою для арешту особи.

При засудженні особи за домашнє насильство суд (крім покарання) також видає ордер, яким *зобов'язує винного пройти програму лікування*. Згідно пункту В секції 13-3601.01., особа, якій наказано пройти програму лікування осіб, які вчинили насильство в сім'ї, оплачує вартість призначеної їй програми.

Окрім того, процесуальним правам потерпілого присвячено у Кримінальному кодексі окремий розділ – Розділ 40 «Права жертви злочину».

4. Доволі широкий перелік підстав, які визначають поведінку особи правомірною і допустимою.

Перелік цих підстав міститься у розділі 4 «Виправдання», а для позначення поведінки, яка має зовнішні ознаки злочинної, проте, визнається законом правомірною і допустимою, використовується термін «виправдана поведінка». У секції 13-401 визначено виключення із наведених положень розділу: «якщо відповідно до цього розділу особа може загрожувати або застосовувати фізичну силу або смертоносну фізичну силу по відношенню до іншої особи, якщо при цьому така особа з необережності заподіює шкоду або вбиває безневинну третю особу, виправдання, що приводиться в цьому розділі, не може бути використано в ході судового розгляду в зв'язку з завданням з необережності шкоди або вбивством невинної третьої особи». Таким чином, виправдана і правомірна поведінка окреслюється її конкретними суб'єктами: особою, яка завдає шкоди, і особою, яка чітко визначена у відповідній секції, що визначає поведінку правомірною.

До різновидів виправданої поведінки належать наступні:

1) виконання публічно-правових обов'язків (секція 13-402), згідно з якою «поведінка, яка в іншому випадку становила б собою діяння, є виправданою, якщо вона потрібна або санкціонована законом»;

2) застосування фізичної сили (секція 13-403), де передбачено випадки допустимого впливу на іншу особу у передбачених законом випадках. Наприклад, якщо особа, «що діє на основі розумного переконання в тому, що інша особа збирається накласти на себе руки або нанести собі тяжкі тілесні ушкодження»

ня, може застосовувати фізичну силу щодо цієї особи в тій мірі, в якій це розумно необхідно для запобігання наслідку»;

3) самозахист (секція 13-404), яка визначає, що вважається допустимою така поведінка: якщо особа погрожує фізичною силою або застосовує її щодо іншої особи, якщо і в тій мірі, в якій розумна особа вважає, що фізична сила негайно необхідна для її захисту від застосування або спроби застосування іншою стороною незаконної фізичної сили. При цьому, у цій же секції передбачаються виключення з даного правила;

4) застосування смертоносної фізичної сили (секція 13-405). У цій секції порядок із підставами для виправданого застосування сили зазначено, що «особа не зобов'язана відступати перед загрозою застосування або застосуванням смертоносної фізичної сили, якщо вона знаходиться в місці, де ця особа може на законних підставах перебувати, і не бере участі в здійсненні протиправної дії»;

5) захист третьої особи (секція 13-406), де визначено право будь-кого діяти «по відношенню до іншої особи для захисту третьої особи при обставинах, які, як розумно вважає особа, реально існують»;

6) застосування фізичної сили для захисту приміщень (секція 13-407), де безпосередньо передбачено право особи, яка є власником чи іншим законним володільцем майна, на застосування фізичної сили, а саме: «особа або її представник, яка на законній підставі володіє приміщеннями або контролює їх, має право погрожувати застосуванням смертоносної фізичної сили або загрозувати застосуванням фізичної сили по відношенню до іншої особи, якщо і в тій мірі, в якій розумна особа вважає, це негайно необхідно для запобігання або припинення вчинення або замаху на вчинення злочину іншою особою в приміщенні або на його території»; виправданим є і використання фізичної сили для захисту рухомого майна (секція 13-408); секції 13-418 і 13-419 вказують на такі підстави для визнання законності дій особи у зв'язку із необхідністю вжиття заходів до охорони її майна, а саме: «вважається, що особа розумно вважає, що загроза або застосування фізичної сили або смертельної сили не-

обхідні негайно, якщо ця особа знає або має підстави вважати, що особа, проти якої загрожують або застосовують фізичну силу або смертоносну фізичну силу, незаконно або насильно вторглася або незаконно чи насильно вторгається і знаходиться в житловій будівлі цієї особи або в зайнятому транспортному засобі»;

7) застосування фізичної сили і смертоносної фізичної сили в правоохоронних органах (секція 13-409, 13-410), що визначають допустиму поведінку працівників правоохоронних органів при виконанні ними затримання, арешту та інших службових обов'язків;

8) застосування сили з метою попередження злочинності (секція 13-411), що визнає правомірною поведінку щодо перешкоджання вчиненню злочину;

9) примус (секція 13-412), згідно з яким правомірним є діяння особи, що діяла під впливом примусу, крім випадків вчинення убивства і завдання тяжких тілесних ушкоджень;

10) використання виправданих і необхідних засобів (секції 13-414, 13-416), що врегульовує питання застосування сили співробітниками виправних установ, охоронцями тощо;

11) крайня необхідність (секція 13-417), відповідно до якої: «поведінка, яка в іншому випадку становила би собою діяння, є виправданою, якщо розумна особа була змушена вчинити заборонену поведінку та при цьому не мала розумної альтернативи для того, щоб уникнути неминучої публічної або приватної шкоди, яка є значно більшою ніж шкода, до якої може призвести заборонена поведінка самої особи»;

12) захисна демонстрація вогнепальної зброї (секція 13-421), згідно з якою це діяння «виправдано в тих випадках, коли і в тій мірі, в якій розумна особа вважає, що фізична сила негайно необхідна для захисту себе від застосування або замахів застосування незаконної фізичної сили або смертоносної фізичної сили».

5. Нетиповий підхід законодавця до окремих значень і понять, пов'язаних із призначенням покарання.

У цьому аспекті слід виділити такі основні норми Кримінального кодексу штату Арізона:

– *можливість посилення покарання особи у зв'язку з вчиненням діяння у певному місці* (наприклад, згідно секції 13-709, якщо діяння скоєно в шкільній зоні безпеки «суд може призначити покарання, яке на один рік перевищує мінімальний, максимальний та передбачуваний термін покарання за таке діяння, якщо винна особа не є членом злочинного угруповання, або на п'ять років довше мінімального, максимального і передбачуваного терміну покарання за це діяння, якщо відповідна особа є членом злочинного угруповання»);

– *надання правосуб'єктності ненародженій дитині* (в окремих випадках, ненароджена дитина розглядається для цілей покарання як неповнолітній, який не досяг 12-річного віку (секція 13-705); крім того, від ненародженої дитини може бути подано позов (пункт В секції 13-3603.02.);

– *можливість примусового розкриття адвокатської таємниці, якщо це може вплинути на призначення покарання і виправдати обвинуваченого* (у секції 13-4430, хоча і підтверджується конфіденційність інформації, переданої адвокату потерпілого, все ж передбачається, що «обвинувачений може подати клопотання про розкриття конфіденційної інформації. Якщо суд знаходить розумні підстави вважати, що конфіденційна інформація чи відповідні матеріали є такими, що можуть виправдати особу, суд проводить закрите слухання. Матеріали, які суд визнає виправдувальними, повинні бути передані обвинуваченому»).

Дане видання може бути корисним усім, хто вивчає кримінальне законодавство іноземних держав, зокрема, Сполучених Штатів Америки.